

Oferta edukacyjna Muzeum Dułag 121

jest atrakcyjnym urozmaiceniem szkolnych zajęć, a także okazją do zainteresowania uczniów lokalną historią. Podczas lekcji i warsztatów angażujemy uczniów poprzez wykonywanie zadań wymagających kreatywności i spostrzegawczości. Korzystamy z fragmentów wystawy muzealnej, makiety obozu, fotografii, nagrań audiowizualnych. W naszej ofercie znajdują się zarówno lekcje poświęcone obozowi przejściowemu Dułag 121 w Pruszkowie, historii samego Pruszkowa, historii Polski, II wojny światowej i szerzej - historii XX wieku.

Wszystkie zajęcia z naszej oferty realizują podstawę programową dla szkół ponadpodstawowych.

INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Wszystkie zajęcia przeznaczone są dla grup do 25 osób.

Lekcje trwają 60 minut.

Warsztaty trwają 90 minut.

Koszt zajęć to 50 zł od grupy + 4zł od uczestnika (bilet ulgowy).

Lekcje wyjazdowe trwają 45 minut lub 90 minut
Koszt lekcji to 50 zł + koszty dojazdu edukatora.

Spacery edukacyjne trwają 90 minut.

Opis podstawy programowej realizowanej w czasie zajęć na stronie www.dulag121.pl

Obowiązują wcześniejsze zapisy telefoniczne 22 7588663 lub mailowe: edukacja@dulag121.pl

Historia obozu Dułag 121

Zajęcia mają na celu zapoznanie uczestników z genezą powstania obozu Dułag 121 w Pruszkowie oraz jego historią. W trakcie lekcji zwiedzamy wystawę, korzystamy z makiety obozu wykonanej w skali 1:160, aktywnie pracujemy z materiałami pisanymi, wizualnymi, wypowiedziami świadków historii. Zastanawiamy się nad powierzchownym i głębszym znaczeniem źródła historycznego.

Organizacja obozu Dułag 121

Celem zajęć jest przedstawienie uczestnikom historii obozu, a w sposób szczególny jego wyglądu i funkcjonowania. Nieocenioną pomocą w lekcji jest makieta obozu. Poznajemy codzienne życie i sposoby wydostawania się więźniów. Pracujemy w małych grupach, rozwijając umiejętność analizy słuchanego tekstu oraz pisania tekstów w zadanej formie. Prezentujemy uczniom krótki film omawiający podstawowe aspekty funkcjonowania obozu.

Losy ludzi przetrzymywanych w obozie Dułag 121 i niosących im pomoc pruszkowian

Zajęcia przybliżają uczestnikom trudne losy ludzi wypędzonych z Warszawy, którzy trafiali do obozu Dułag 121 w Pruszkowie. W oparciu o fragment wystawy poznajemy grupy więźniów i osoby pracujące ochotniczo w obozie. Analizujemy wysłuchane wypowiedzi świadków historii. Zastanawiamy się nad losami dzieci, chorych, osób starszych.

Wszystkie zajęcia realizują podstawę programową kształcenia ogólnego i rozszerzonego dla szkoły ponadpodstawowej z zakresu przedmiotów:

-historia

Uczeń:

- analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego,
- rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego,
- dostrzega mnogość perspektyw badawczych oraz różnorakie interpretacje historii i ich przyczyny,
- ugruntowuje potrzebę poznawania przeszłości dla rozumienia współczesnych mechanizmów społecznych i kulturowych,
- tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym, jak i problemowym,
- dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego,
- dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje,
- rozbudza zainteresowania własną przeszłością, przeszłością swojej rodziny oraz historią lokalną i regionalną,
- rozwija myślenie historyczne oraz wrażliwość moralną i estetyczną,
- kształtuje zdolności humanistyczne, sprawności językowe,

umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy i korzystania z różnorodnych źródeł informacji, krytycznego formułowania i wypowiedzania własnych opinii.

-wiedza o społeczeństwie

Uczeń:

- przedstawia znaczenie różnych podmiotów w życiu publicznym; charakteryzuje zasady i formy demokracji oraz wyjaśnia konsekwencje łamania tych zasad,
- wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych i popularnonaukowych oraz interpretacji innych źródeł,
- wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat zjawisk życia społecznego, w tym politycznego oraz ich oceny,
- analizuje kwestię godności ludzkiej i przedstawia prawa, które mu przysługują, oraz mechanizmy ich dochodzenia,
- rozpoznaje przypadki łamania praw człowieka,
- rozwija umiejętność dyskusowania – formułuje, uzasadnia i broni własne stanowisko na forum publicznym, szanując odmienne poglądy,
- współpracuje w grupie, z uwzględnieniem podziału zadań oraz wartości obowiązujących w życiu społecznym.

-język polski

Uczeń:

- kształtuje umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji,
- kształtuje umiejętności rozpoznawania i wartościowania postaw budujących szacunek dla człowieka (np. wierność, odpowiedzialność, umiar) oraz służących budowaniu wspólnot: państwowej, narodowej, społecznej (np. patriotyzm, sprawiedliwość, obowiązkowość, szlachetność, walka, praca, odwaga, roztropność),
- doskonali umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
- kształtuje umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
- rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos,
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, egzystencjalny,
- rozumie pojęcie aluzji literackiej.

Ponadto podczas poszczególnych zajęć:

11 listopada 1918 roku – drogi do niepodległości

Zajęcia prezentujące drogę do odzyskania przez Polskę niepodległości, okoliczności tego wydarzenia oraz sytuację Polaków pod zaborami. Uczestnicy dzięki nagraniom audio dowiedzą się, jak działali ojcowie niepodległości Józef Piłsudski, Roman Dmowski czy Ignacy Jan Paderewski. Uczniowie zastanowią się, czy rzeczywiście 11 listopada 1918 roku w pełni odzyskaliśmy niepodległość. Dokonają również analizy tekstów dotyczących wydarzeń z Pruszkowa i okolic z okresu I wojny światowej.

11 listopada 1918 roku – drogi do niepodległości

Uczeń:

- omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu I wojny światowej,
- przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego,
- analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej (m.in. akt 5 listopada, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.),
- charakteryzuje przykłady zaangażowania militarne Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów,
- analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do małej konstytucji z 1919 r.),
- przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski,
- charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej,
- porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej.

Bitwa Warszawska 1920 roku

Podczas lekcji uczniowie poznają przyczyny i okoliczności wybuchu wojny między Polską a Rosją Radziecką. Omówią relacje młodego państwa polskiego z Ukrainą i Litwą. Pracując z mapami, tekstami, nagraniami audio zaznajomią się z przebiegiem ofensywy radzieckiej w 1920 roku i Bitwy Warszawskiej. Oceniają znaczenie bitwy dla ocalenia państwowości polskiej, mity związane z pojęciem Cudu nad Wisłą, spróbują dostrzec zagrożenia powstałe w trakcie formowania się granic II RP.

Bitwa Warszawska 1920 roku

Uczeń:

- omawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w przededniu i po wybuchu I wojny światowej,
- przedstawia koncepcje polskich ugrupowań politycznych wobec nadciągającego konfliktu światowego,
- analizuje umiędzynarodowienie sprawy polskiej (m.in. akt 5 listopada, rola USA i rewolucji rosyjskich, deklaracja z 3 czerwca 1918 r.),
- charakteryzuje przykłady zaangażowania militarne Polaków podczas wojny, ze szczególnym uwzględnieniem losów Legionów,
- analizuje proces formowania się centralnego ośrodka władzy państwowej (od październikowej deklaracji Rady Regencyjnej do małej konstytucji z 1919 r.),
- przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski,
- charakteryzuje proces kształtowania się polskiej granicy wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem wojny polsko-bolszewickiej,
- porównuje kształt terytorialny I i II Rzeczypospolitej.

Powstanie Warszawskie dzień po dniu

Zajęcia mają na celu zapoznanie uczestników z historią Powstania warszawskiego widzianą z kilku perspektyw: walczących powstańców, harcerzy, ludności cywilnej i żołnierzy niemieckich. Korzystamy z mapy Warszawy, na której zaznaczamy działania powstańcze. Analizujemy fotografie, materiały audiowizualne, wspomnienia uczestników powstania. Zastanawiamy się nad losem ludności cywilnej Warszawy podczas, oraz po upadku powstania. Dyskutujemy na temat zaangażowania dzieci i młodzieży w powstanie.

Powstanie Warszawskie dzień po dniu

Uczeń:

- charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej, wskazuje różne formy oporu wobec okupantów,
- wyjaśnia uwarunkowania akcji „Burza”,
- charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego), skutki powstania wobec ludności cywilnej.

Proces 16 przywódców Polskiego Państwa Podziemnego

Zajęcia omawiające aresztowanie i proces szesnastu przywódców Polskiego Państwa Podziemnego w 1945 roku są ściśle związane z historią Pruszkowa. Na podstawie dokumentów, zdjęć, wierszy, fragmentów filmowych i prasowych, uczniowie, pracując w grupach, poznają kulisy aresztowania, wywózki do Moskwy, międzynarodowe reakcje na sam proces. Dowiedzą się o prowadzonej przez władze komunistyczne propagandzie w trakcie procesu i długotrwałym ukrywaniu prawdy o losach oskarżonych.

Proces 16 przywódców Polskiego Państwa Podziemnego

Uczeń:

- opisuje straty demograficzne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej,
- porównuje obszar państwa polskiego przed i po II wojnie światowej,
- charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów,
- omawia działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego,
- charakteryzuje losy żołnierzy wyklętych/niezlomnych,
- opisuje represje sowieckiego i polskiego aparatu bezpieczeństwa (w tym obława augustowska).

Żołnierze Wyklęci

Podczas lekcji przedstawiamy wybrane sylwetki bojowników antykomunistycznej partyzantki już po zakończeniu II wojny światowej. Zajęcia przybliżają politykę władz komunistycznych wobec byłych żołnierzy AK: oczerniania, usuwania z pamięci społecznej, sądenia i skazywania na śmierć lub więzienie. Korzystamy z materiałów źródłowych: dokumentów, fotografii, fragmentów filmów.

Żołnierze Wyklęci

Uczeń:

- opisuje straty demograficzne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej,
- porównuje obszar państwa polskiego przed i po II wojnie światowej,
- charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów,
- omawia działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego,
- charakteryzuje losy żołnierzy wyklętych/niezlomnych,
- opisuje represje sowieckiego i polskiego aparatu bezpieczeństwa (w tym obława augustowska).

Historia w bajce ukryta

Uczestnicy zajęć zapoznają się z cechami państwa totalitarnego oraz sposobami kreowania kultu władcy. Za przykład służy nam bajkowa kraina Słonecja z filmu animowanego „Porwanie Baltazara Gąbki”. Dyskutujemy o filmie, analizujemy w grupach materiały graficzne, audiowizualne.

Historia w bajce ukryta

Uczeń:

- charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej,
- przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w Polsce po 1945 roku,
- charakteryzuje system władzy w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS,
- wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976, 1980,
- wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego,
- charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej,
- charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie,
- wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego specyfikę oraz społeczne i polityczne skutki,
- wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu, opisuje i ocenia jego skutki.

Zajęcia realizują także podstawę programową kształcenia rozszerzonego dla szkoły ponadpodstawowej z zakresu przedmiotu historia sztuki.

Uczeń:

- rozwija zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, sztuki 2 połowy XX wieku, jak socrealizm.

Historia PRL – cykl lekcji

Propaganda w PRL. Cywilizacja komunizmu piórem Leopolda Tyrmanda

Celem zajęć jest przybliżenie uczestnikom m.in. terminów komunizm, propaganda i socrealizm. Materiałem poglądowym lekcji są filmy, plakaty, dokumenty życia codziennego, naukowego i kultury niezależnej w okresie PRL. Tyrmand będzie naszym przewodnikiem.

Kryzysy i upadek Polski Ludowej.

Uczniowie zapoznają się z okresem ustanowienia władzy komunistycznej w Polsce, czasami stalinizmu, omówią przyczyny protestów społeczno-robotniczych w 1956, 1968, 1970, 1976 i 1980 roku, aż do upadku rządów komunistycznych w Polsce.

Koniec PRL i narodziny III Rzeczypospolitej.

Dzięki materiałom audiowizualnym i wspomnieniom uczestników wydarzeń, uczniowie poznają drogę opozycji solidarnościowej do władzy, przyczyny i następstwa strajków robotniczych w latach 80. XX w., historię porozumienia okrągłego stołu oraz wyborów czerwcowych 1989 roku.

Historia PRL – cykl lekcji

Uczeń:

- charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej,
- przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w Polsce po 1945 roku,
- charakteryzuje system władzy w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS,
- wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976, 1980,
- wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego,
- charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej,
- charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie,
- wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, opisuje jego specyfikę oraz społeczne i polityczne skutki,
- wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu, opisuje i ocenia jego skutki.

Zajęcia realizują także podstawę programową kształcenia rozszerzonego dla szkoły ponadpodstawowej z zakresu przedmiotu historia sztuki.

Uczeń:

- rozwija zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, sztuki 2 połowy XX wieku, jak socrealizm.

Rozpad systemu kolonialnego. Świat po 1945 roku w oczach polskich dziennikarzy i publicystów

Podczas zajęć omawiamy przyczyny i przebieg dekolonizacji w Afryce i Azji.

Korzystamy z tekstów polskich dziennikarzy i publicystów, m.in. Leopolda Tyrmanda, Ryszarda Kapuścińskiego oraz z licznych materiałów filmowych.

Rozpad systemu kolonialnego. Świat po 1945 roku w oczach polskich dziennikarzy i publicystów

Uczeń:

- charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej,
- charakteryzuje zmiany na mapie politycznej Europy i świata,
- wyjaśnia genezę procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce,
- wyjaśnia przyczyny i przedstawia skutki konfliktów zimnowojennych.

Pruszków dawniej i dziś

Zajęcia mają na celu zapoznanie uczniów z historią miejsc charakterystycznych dla Pruszkowa oraz tych, które zniknęły z krajobrazu miasta. Pogłębiamy lokalną tożsamość uczestników. Staramy się zebrać informacje o naszej małej ojczyźnie, historii Żbikowa, Pruszkowa, Tworek i okolic. Przyglądamy się starym fotografiom, wycinkom prasowym.

Lekcje wyjazdowe

Szkołom, które mają trudność z dojazdem do Pruszkowa, proponujemy możliwość zrealizowania zajęć w ich siedzibach. Lekcje i warsztaty dotyczące obozu Dułag 121 oraz lekcję „Pruszków dawniej i dziś” przeprowadzamy tylko w siedzibie Muzeum.

Lekcje okolicznościowe

Oferujemy lekcje i warsztaty przygotowane w oparciu o wystawy czasowe oraz z okazji rocznic historycznych i ważnych wydarzeń z dziejów Polski.

Ich wykaz znajduje się na stronie internetowej Muzeum w zakładce Edukacja.

Edukacyjne spacery historyczne

Podczas spacerów uczniowie mają okazję poznać najciekawsze miejsca w Pruszkowie, jego historię i losy osób związanych z miastem i dla niego zasłużonych.

Dostępne spacery:

- Historia Pruszkowa
- Obóz przejściowy Dułag 121
- Cmentarze: pruszkowski, żydowski, w Tworkach.

Wyprawa do Muzeum Dułag 121 z Warszawy

Wycieczka z Warszawy do Pruszkowa nie jest długa i kłopotliwa.

- Dojazd pociągiem SKM lub KM ze Śródmieścia to tylko 25 minut + spacer do Muzeum ze stacji Pruszków to 15 minut.
- Dojazd kolejką WKD to tylko 25 minut + spacer do Muzeum ze stacji WKD Tworki to 15 minut.

Podczas wizyty grupy w Muzeum Dułag 121 zrealizujemy wybraną lekcję bądź warsztaty.

Wyprawa do Pruszkowa jest okazją do pokazania uczniom autentycznych miejsc związanych z historią Powstania Warszawskiego i losami mieszkańców stolicy.